

Tomasz Bierzyński

Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie

ORCID 0000-0002-8153-0833

Analiza przemówienia inauguracyjnego pontyfikatu papieża Leona XIV z punktu widzenia teologii rodziny

An Analysis of the Inaugural Address of Pope Leo XIV from the Perspective of the Theology of the Family

Abstract

The aim of this article is to analyze the inaugural address of Pope Leo XIV, delivered on May 8, 2025, from the perspective of the theology of the family. The study identifies themes, metaphors, and references to the family, and assesses their development in relation to earlier teachings of the Magisterium, especially those of Popes John Paul II, Benedict XVI, and Francis. A qualitative content analysis was conducted using hermeneutical and comparative analysis. The results of the study indicate that Leo XIV continues the Church's previous teachings on peace, dialogue, synodality, and family spirituality, while introducing accents characteristic of Latin American spirituality, especially in the context of Marianism. The article provides a preliminary exploration of the directions that may shape the development of the theology of the family in Leo XIV's pontificate, and indicates opportunities for further research, especially in relation to the marriage of the challenges of contemporary culture and technology with the traditional teachings of the Church.

Keywords

Leo XIV, theology of the family, inaugural address, synodality, peace

Abstrakt

Celem artykułu jest analiza przemówienia inauguracyjnego papieża Leona XIV wygłoszonego 8 maja 2025 roku z perspektywy teologii rodziny. Badanie identyfikuje motywy, metafory i odniesienia do rodziny, a także ocenia stopień ich rozwoju względem wcześniejszego nauczania Magisterium, zwłaszcza papieży Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka. Przeprowadzono jakościową analizę treści z wykorzystaniem analizy hermeneutycznej i komparatystycznej. Wyniki z badań wskazują, że Leon XIV kontynuuje dotychczasowe nauczanie Kościoła w zakresie pokoju, dialogu, synodalności i duchowości rodzinnej, jednocześnie wprowadzając akcenty charakterystyczne dla latynoamerykańskiej duchowości, zwłaszcza w kontekście maryjności. Artykuł stanowi wstępne rozpoznanie kierunków, które mogą kształtować rozwój teologii rodziny w pontyfikacie Leona XIV, oraz wskazuje możliwości dalszych badań, szczególnie w odniesieniu do mariażu wyzwań współczesnej kultury i technologii z tradycyjnym nauczaniem Kościoła.

Słowa kluczowe

Leon XIV, teologia rodziny, przemówienie inauguracyjne, synodalność, pokój

Wprowadzenie

Według Kacpra Andrychowskiego przemówienia inauguracyjne wygłaszane przez nowo wybranych przywódców mają charakter programowy oraz wyrażają wartości i kierunki, które będą determinowały okres ich urzędowania (Andrychowski, 2019). Analogicznie, pierwsze przemówienie nowego papieża, zaraz po wyborze, należy odczytywać jako programowe i nakreślające kierunki rozpoczynającego się pontyfikatu. Zazwyczaj odzwierciedla ono priorytetowe obszary zainteresowań teologicznych i pastoralnych głowy Kościoła katolickiego. 8 maja 2025 roku, po wyborze na Stolicę Piotrową, Leon XIV (wcześniej kard. Robert Francis Prevost) wygłosił swoje pierwsze oficjalne przemówienie zakończone błogosławieństwem *Urbi et Orbi*. Wybór pierwszego papieża-Amerykanina może potencjalnie wpłynąć na nowe rozłożenie akcentów w nauczaniu pastoralnym Kościoła katolickiego, w tym w aspekcie duszpasterstwa rodziny.

Rozpoznając kontekst badawczy należy stwierdzić, że teologia rodziny ma interdyscyplinarny charakter (Borowski, 2023). Zajmuje się badaniem miejsca i roli rodziny w Bożym planie zbawienia oraz analizą rodziny jako podstawowej komórki Kościoła i społeczeństwa (Buchta, 2024). Bronisław Mierzwiński podkreśla, że teologia rodziny nie jest jedynie teoretyczną refleksją nad zjawiskiem rodziny, ale ma również wymiar praktyczny, który powinien kształtować działania duszpasterskie Kościoła (Mierzwiński, 2001).

W ostatnich dekadach, szczególnie za pontyfikatów Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka, zagadnienia powiązane z tematyką życia rodzinnego zajmowały ważne miejsce w nauczaniu Kościoła katolickiego, co stwierdza się na podstawie licznych i istotnych oficjalnych dokumentów kościelnych. Już wcześniej konstytucja Soboru Watykańskiego II *Gaudium et Spes* (1965) podkreśliła godność małżeństwa i rodziny (Rychlicki, 2015). Późniejsza encyklika Pawła VI *Humanae Vitae* (1968) stała się kamieniem milowym w nauczaniu Kościoła katolickiego o przekazywaniu życia ludzkiego (Szymański, 2002). Jan Paweł II, nazywany „Papieżem Rodziny”, zwołał Synod Biskupów poświęcony zadaniom rodziny chrześcijańskiej (1980), który zaowocował adhortacją *Familiaris Consortio* (1981) (Waleszczuk, 2015). Warto zaznaczyć, że Jan Paweł II napisał *List do Rodzin* (1994) oraz encyklikę *Evangelium Vitae* (1995), broniącą godności życia ludzkiego od poczęcia do naturalnej śmierci (Młotek, 1995). Benedykt XVI był kontynuatorem tej linii nauczania poprzez podkreślenie w encyklice *Deus Caritas Est* (2005) teologicznego wymiaru miłości małżeńskiej, a w adhortacji *Sacramentum Caritatis* (2007) wykazał związek między Eucharystią a sakramentem małżeństwa (Proniewski, 2012). Papież Franciszek w swym nauczaniu także podejmował refleksję nad rodziną zwołując dwa synody biskupów poświęcone tej tematyce (2014-2015). Ich owocem stała się adhortacja apostolska *Amoris Laetitia* (2016), która porusza zarówno znaczenie powołania rodzinnego, jak i różnorodne wyzwania stojące przed współczesnymi rodzinami. Papież zaproponował

duszpasterstwo rodzin, które powinno łączyć wierność doktrynie z miłosiernym towarzyszeniem osobom w sytuacjach nieregularnych (Kasperowicz, 2022). Te i inne dokumenty, a także wydarzenia, świadczą o wadze tematyki rodzinnej w nauczaniu oraz życiu współczesnego Kościoła. Kościoła, który poszukuje sposobów, by w obecnych realiach wspierać rodziny w realizacji ich powołania.

W ostatnich dekadach, szczególnie za pontykatów Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka, zagadnienia powiązane z tematyką życia rodzinnego zajmowały ważne miejsce w nauczaniu Kościoła katolickiego, co stwierdza się na podstawie licznych i istotnych oficjalnych dokumentów kościelnych.

Metodologia

Głównym celem pracy jest analiza przemówienia inauguracyjnego Leona XIV z 8 maja 2025 roku pod kątem zawartych w nim elementów teologii rodziny oraz ustalenie, w jakim stopniu te elementy stanowią kontynuację lub rozwój dotychczasowego Magisterium.

Cele szczegółowe obejmują:

- rozpoznanie motywów, metafor i odniesień związanych z teologią rodziny w przemówieniu Leona XIV,
- analizę porównawczą zidentyfikowanych elementów z nauczaniem poprzednich papieży, szczególnie Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka,
- wykrycie nowych akcentów w teologii rodziny, które mogą charakteryzować pontyfikat Leona XIV lub wykazanie, że ich nie ma w przemówieniu papieskim,
- określenie konsekwencji pastoralnych wynikających z analizowanego przemówienia dla duszpasterstwa rodzin.

Pytanie badawcze niniejszego artykułu brzmi: jakie aspekty teologii rodziny można zidentyfikować w przemówieniu inauguracyjnym Leona XIV i w jakim stopniu stanowią one kontynuację lub rozwój nauczania poprzednich papieży? Uzasadniając pytanie badawcze a zarazem całość badania należy podkreślić istotność oraz aktualność tematu poruszanego w artykule, ponieważ pozwala zrozumieć, jakie miejsce rodzina zajmuje w wizji Kościoła Leona XIV. W dobie globalnych przemian światopoglądowych związanych także z rewolucją w sferze technologicznej, które

oddziałują na rodziny, odpowiedź na to pytanie badawcze ma znaczenie dla rozwoju teologii i praktyki duszpasterskiej Kościoła.

Przyjęta hipoteza badawcza utrzymuje, że przemówienie inauguracyjne Leona XIV stanowi kontynuację dotychczasowego nauczania papieskiego, w szczególności w zakresie pokoju, synodalności, dialogu i duchowości rodzinnej, zgodnie z linią wyznaczoną przez papieża Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka.

Materiałem źródłowym dla niniejszej analizy jest tekst pierwszego przemówienia papieża Leona XIV wygłoszonego 8 maja 2025 roku na Placu św. Piotra w Watykanie rozpoczynające się od słów „*La pace sia con tutti voi!*”. Przemówienie to zostało opublikowane na oficjalnej stronie Watykanu w języku włoskim jako oryginalnym (Leo XIV, 2025a). Na potrzeby niniejszej analizy wykorzystano oficjalne tłumaczenie na język polski znajdujące się na tej samej stronie (Leo XIV, 2025b). Przemówienie w polskim tłumaczeniu składa się z 438 wyrazów i zostało wygłoszone bezpośrednio po uroczystości wyboru papieża. Struktura przemówienia obejmuje: początkowe pozdrowienie, odniesienie do nauczania papieża Franciszka, refleksję nad istotą pokoju, odwołanie do misji Kościoła, podziękowanie dla kardynałów elektorów, nawiązanie do duchowości augustiańskiej, przesłanie dla Kościoła w Rzymie i na świecie, wspomnienie diecezji Chiclayo, wezwanie do synodalności i zakończenie z wezwaniem do modlitwy maryjnej. Materiałami uzupełniającymi są dokumenty Kościoła dotyczące teologii rodziny, wyszczególnione już we wprowadzeniu.

W badaniu zastosowano jakościową analizę treści, uzupełnioną o elementy analizy hermeneutycznej i komparatystycznej. Procedura badawcza obejmowała następujące etapy:

- analiza wstępna: zapoznanie się z tekstem przemówienia i jego kontekstem historycznym oraz kulturowym. Uwzględniono okoliczności wyboru Leona XIV i jego biografie,
- analiza treści: identyfikacja i kategoryzacja motywów, metafor i odniesień, które mają znaczenie dla teologii rodziny. Wykorzystano metodę kodowania otwartego. Przypisano wstępne kategorie fragmentom tekstu, które bezpośrednio lub pośrednio odnoszą się do tematyki rodzinnej (tabela 1),
- analiza kontekstualna i komparatystyczna: zidentyfikowane elementy zawarte w przemówieniu papieskim rozpoznano w szerszym kontekście nauczania Kościoła o rodzinie. Porównano wyodrębnione motywy z nauczaniem zawartym w dokumentach Soboru Watykańskiego II, Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka,
- interpretacja i synteza: opracowanie interpretacji podejścia Leona XIV do teologii rodziny.

Należy poddać krytyce ramy metodologiczne niniejszego badania. Przyjęta metoda łączy przede wszystkim elementy analizy treści, analizy hermeneutycznej i analizy porównawczej. Klaus Krippendorff uważa, że metoda analizy treści jest

techniką badawczą, która służy do systematycznego i obiektywnego wnioskowania na podstawie tekstu (Krippendorff, 2013). W związku z tym w badaniach teologicznych metoda ta pozwala na obiektywizację i identyfikację nie tylko jawnych, ale również ukrytych znaczeń i odniesień w analizowanym materiale. Podejście hermeneutyczne opiera się na teorii hermeneutyki dyskursu Paula Ricoeura. Zakłada, że teksty nie tylko komunikują znaczenia zamierzone przez autora, ale również otwierają nowe możliwości interpretacyjne w zależności od kontekstu odbioru (Michałowski & Otrocki, 2013). Zatem w przypadku przemówienia papieskiego, którego adresatem jest różnorodne audytorium, takie podejście pozwala na wielopłaszczyznową interpretację, uwzględniającą kontekst wygłoszenia i kontekst szerszego nauczania kościelnego. Analiza porównawcza w ujęciu badawczym niniejszej pracy pozwala na ukazanie podobieństw i różnic pomiędzy analizowanymi tekstami. Dzięki takiemu podejściu możliwe jest wykazanie ciągłości lub ewolucji wątków doktrynalnych i pastoralnych w zakresie teologii rodziny. Należy zatem stwierdzić, że zaproponowana metoda jest trafna i umożliwia przeprowadzenie badania w zakresie realizacji postawionych celu głównego i celów szczegółowych.

Jednak mimo wykazania trafności wybranej metody niniejsza praca podlega ograniczeniom metodologicznym. Po pierwsze, opiera się na stosunkowo krótkim tekście przemówienia inauguracyjnego (438 wyrazów), co może prowadzić do nadinterpretacji niektórych fragmentów. Po drugie, analiza dotyczy tekstu przemówienia, a nie jego wygłoszenia, co oznacza, że pomija elementy pozawerbalne, które mogły wpłynąć na odbiór i interpretację przesłania. Po trzecie, jako badanie jakościowe, analiza niesie ze sobą subiektywny element interpretacji, choć starano się go zminimalizować poprzez odniesienia do szerszego kontekstu nauczania Kościoła.

Struktura artykułu zakłada podział na cztery części. Po wprowadzeniu, które zawiera kontekst badawczy, następuje część metodologiczna, która zawiera cel główny pracy, cele szczegółowe pracy, pytanie badawcze, hipotezę badawczą pracy, charakterystykę materiału źródłowego i uzupełniającego, opis procedury badawczej i krytykę ram metodologicznych pracy. Następnie zaprezentowano analizę przemówienia Leona XIV. Ta część jest podzielona na pięć mniejszych, odpowiadających głównym kategoriom teologii rodziny zidentyfikowanym w przemówieniu (tabela 1): pokój w rodzinie (1), rodzina a wspólnota Kościoła (2), dialog i spotkanie (3), wymiar społeczny rodziny (4), duchowość maryjna (5). W czwartej części artykułu przedstawiono wyniki z badań i zaproponowano kierunki dalszych badań nad teologią rodziny w nauczaniu Leona XIV.

Wyniki badania

Tabela 1 przedstawia główne kategorie i podkategorie analityczne wykorzystane w badaniu, wraz z przykładowymi fragmentami tekstu przypisanymi do poszczególnych kategorii.

Tabela 1. Kategorie analityczne w badaniu przemówienia Leona XIV, oprac. własne

Kategoria główna	Podkategorie	Fragmenty z przemówienia Leona XIV
Pokój w rodzinie (1)	- Pokój jako dar Chrystusa - Pokój jako proces - Źródła pokoju	„Niech pokój będzie z wami wszystkimi, najdrożsi bracia i siostry” „Taki jest pokój Chrystusa zmartwychwstałego. Pokój rozbrojony i pokój rozbrajający, pokorny i wytrwały”
Rodzina a wspólnota Kościoła (2)	- Rodzina jako Kościół domowy - Synodalność a rodzina - Misyjność rodziny	„Chcemy być Kościołem synodalnym, Kościołem który idzie”, „Pomóżcie nam również wy, i sobie nawzajem, w budowaniu mostu”
Dialog i spotkanie (3)	- Dialog wewnątrzrodzinny - Dialog międzyrodzinny - Dialog ze społeczeństwem	„W budowaniu mostu poprzez dialog, spotkanie, jednocząc się wszyscy, aby być jednym ludem”
Wymiar społeczny rodziny (4)	- Rodzina a pokój społeczny - Rodzina a sprawiedliwość - Rodzina a jedność	„Starając się zawsze pracować jako ludzie wierni Jezusowi Chrystusowi bez lęku, aby głosić Ewangelię”
Duchowość maryjna (5)	- Maryja jako wzór dla rodzin - Modlitwa rodzinna - Tradycje maryjne	„Nasza Matka Maryja chce zawsze iść z nami, być blisko, pomagać nam swym wstawiennictwem i swą miłością”

Pokój w rodzinie (1). Pierwszym i dominującym motywem przemówienia Leona XIV jest pokój: „Niech pokój będzie z wami wszystkimi, najdrożsi bracia i siostry” – rozpoczyna papież, nawiązując bezpośrednio do pozdrowienia zmartwychwstałego Chrystusa. Ten motyw nie jest przypadkowy. Motyw pokoju powraca wielokrotnie w całym przemówieniu, występując łącznie 6 razy w różnych kontekstach semantycznych: jako dar Chrystusa, jako zadanie dla wierzących i jako cel działań Kościoła.

W kontekście teologii rodziny, pokój stanowi fundamentalną wartość dla budowania zdrowych relacji rodzinnych. Jak zauważa Benedykt XVI: „Rodzina jest jednym z podmiotów społecznych niezbędnych w tworzeniu kultury pokoju (...). To w rodzinie rodzą się i wzrastają ludzie pokoju, przyszli krzewiciele kultury życia i miłości.” (Benedict XVI, 2013). Pokój w rodzinie nie jest jedynie brakiem konfliktu, ale pozytywną jakością, która wynika z wzajemnego szacunku, zrozumienia i miłości. W Orędziu na Światowy Dzień Pokoju z 2008 roku Benedykt XVI pisze: „Rodzina jest pierwszą i niezastąpioną wychowawczynią do życia w pokoju” (Benedict XVI, 2008). Przeżywanie pokoju w rodzinie jest owocem i warunkiem komunii osób. Franciszek zauważa, że: „Wszyscy mogą współdziałać w budowaniu bardziej pokojowego

świata: poczynawszy od własnego serca, poprzez relacje w rodzinie, społeczeństwie i środowisku, aż po relacje między narodami i między państwami” (Francis, 2022).

Spostrzeżenia te korespondują z charakterystyką pokoju, którą przedstawia Leon XIV w przemówieniu inauguracyjnym pontyfikatu, określając go jako „rozbrojony i rozbrajający, pokorny i wytrwały”, co można interpretować jako wezwanie do przewzięcia konfliktów rodzinnych poprzez postawę dialogu i pokory. By zrozumieć koncepcję pokoju w przemówieniu Leona XIV należy wskazać jego genezę: „Pochodzi od Boga, od Boga, który kocha nas wszystkich, bezwarunkowo”. To teologiczne zakotwiczenie pokoju ma implikacje dla teologii rodziny.

Jan Paweł II w *Familiaris Consortio* pisał o rodzinie jako wspólnocie osób, dla których właściwym sposobem bytowania razem jest komunika (John Paul II, 1981). Papież Franciszek w *Amoris Laetitia* rozwinął tę myśl, podkreślając, że „Rodzina (...) jest pierwszym miejscem, gdzie uczymy się stawać wobec innych, wysłuchiwać się nawzajem, dzielić się, wspierać, szanować, pomagać, żyć jedni z drugimi” (Francis, 2016). Leon XIV kontynuuje tę linię nauczania, jednocześnie dodając nowy akcent, charakterystyczny dla teologii latynoamerykańskiej – pokój jako „rozbrajający”, czyli mający moc przemiany rzeczywistości społecznej. Ta perspektywa może wskazywać na kierunek, w którym będzie rozwijać się nauczanie Leona XIV na temat rodziny – jako wspólnoty pokoju, która ma potencjał przemiany społeczeństwa.

Rodzina a wspólnota Kościoła (2). W przemówieniu Leona XIV rodzina nie jest traktowana jako odrębna instytucja, ale jako integralna część szerszej wspólnoty Kościoła. Papież zwraca się do „braci i siostr” i mówi o przekazaniu pozdrowienia pokoju „do waszych rodzin”, umieszczając tym samym rodzinę w szerszym kontekście wspólnoty wierzących. To eklezjologiczne ujęcie rodziny stanowi charakterystyczny element przemówienia, występując w różnych formach 3 razy w całym tekście. Perspektywa Leona XIV jest zgodna z eklezjologicznym wymiarem teologii rodziny, który został szczególnie podkreślony przez Sobór Watykański II, określający rodzinę jako „Kościół domowy” – *Ecclesia domestica* (Second Vatican Council, 1964). Także teologowie rozpoznają rodzinę jako Kościół domowy (Skreczko, 2009; Trębski & Młyński, 2020).

Interesującym elementem eklezjologicznego ujęcia rodziny w przemówieniu Leona XIV jest powiązanie rodziny z synodalnością: „chcemy być Kościołem synodalnym, Kościołem który idzie, który zawsze szuka pokoju, zawsze szuka miłości, zawsze chce być blisko, zwłaszcza tych, którzy cierpią”. Wezwanie to można interpretować jako zachętę do większego zaangażowania rodzin w życie i misję Kościoła.

Zgodnie z analizą Franciszka pojęcia synodalności i rodziny są ze sobą połączone: „Rodziny są uprzywilejowanym miejscem do uczenia się i doświadczania podstawowych praktyk Kościoła synodalnego” (Francis, 2024). Kościół synodalny potrzebuje świadectwa i uczestnictwa rodzin, a rodziny korzystają z modelu synodalności jako stylu dialogu i podejmowania decyzji. Koncepcja synodalności, która wybrzmiała

w nauczaniu Franciszka, w przemówieniu Leona XIV zyskuje dodatkowy wymiar bliskości z cierpiącymi, co stanowi istotny element w kontekście duszpasterstwa rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach.

Dialog i spotkanie (3). Leon XIV kilkakrotnie odwołuje się do metafory budowania mostów i dialogu: „Pomóżcie nam również wy, i sobie nawzajem, w budowaniu mostu poprzez dialog, spotkanie, jednocząc się wszyscy, aby być jednym ludem, zawsze w pokoju”. W innym miejscu wspomina o „Kościele, który buduje mosty, dialog; zawsze otwartym, jak ten plac, z otwartymi ramionami dla wszystkich”. W kontekście teologii rodziny, te wezwania można interpretować jako zachętę do budowania rodzin otwartych, które są zdolne do dialogu wewnętrznego (między małżonkami, między rodzicami i dziećmi), ale także do dialogu z szerszą społecznością.

Ta wizja rodziny jako przestrzeni dialogu i spotkania jest bliska nauczaniu papieża Franciszka, który w *Amoris Laetitia* podkreślał znaczenie komunikacji w rodzinie i wzajemnego słuchania się członków rodziny (Francis, 2016). Leon XIV wydaje się kontynuować tę linię nauczania, dodając do niej wymiar misyjny – rodzina ma nie tylko być miejscem dialogu, ale też aktywnie przyczyniać się do „budowania mostów” w społeczeństwie.

Wymiar społeczny rodziny (4). Przemówienie Leona XIV ma wymiar wspólnotowy i społeczny. Papież wzywa do bycia „jednym ludem”, do „jedności” i „bycia razem”. W kontekście teologii rodziny można to interpretować jako podkreślenie społecznego wymiaru rodziny – rodzina nie jest jedynie prywatną instytucją, ale pełni rolę społeczną.

**Wezwanie Leona XIV do zaangażowania
w budowanie pokoju, sprawiedliwości i dialogu
można interpretować jako zachętę do rodzin, by
aktywnie angażowały się w przemiany społeczne.**

Ta perspektywa jest zgodna z katolicką nauką społeczną, która od encykliki *Rerum Novarum* Leona XIII podkreślała znaczenie rodziny jako komórki społeczeństwa (Leo XIII, 1891). Warto przytoczyć słowa Katechizmu Kościoła Katolickiego, który stwierdza: „Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego. Jest naturalną społecznością, w której mężczyzna i kobieta są wezwani do daru z siebie w miłości i do przekazywania życia. Autorytet, stałość i życie w związkach rodzinnych stanowią podstawy wolności, bezpieczeństwa i braterstwa w społeczeństwie. Rodzina jest wspólnotą, w której od dzieciństwa można nauczyć się wartości moralnych, zacząć

czcić Boga i dobrze używać wolności. Życie rodzinne jest wprowadzeniem do życia społecznego” (Catechism of the Catholic Church, 2207).

Wezwanie Leona XIV do zaangażowania w budowanie pokoju, sprawiedliwości i dialogu można interpretować jako zachętę do rodzin, by aktywnie angażowały się w przemiany społeczne. Ta perspektywa jest bliska koncepcji „rodziny jako szkoły bogatszego człowieczeństwa”, opisanej w konstytucji duszpasterskiej *Gaudium et Spes* (Second Vatican Council, 1965).

Duchowość maryjna (5). Na zakończenie przemówienia, Leon XIV odwołuje się do Maryi i zaprasza wiernych do wspólnej modlitwy: „Nasza Matka Maryja chce zawsze iść z nami, być blisko, pomagać nam swym wstawiennictwem i swą miłością”. Papież nawiązuje również do Matki Bożej Pompejańskiej, co jest interesującym, osobistym akcentem w jego przemówieniu. W kontekście teologii rodziny, odwołanie do Maryi może być interpretowane jako zachęta do rozwijania maryjnego wymiaru duchowości rodzinnej. Jak zauważał Jan Paweł II: „Maryjny wymiar życia ucznia Chrystusowego wypowiada się w sposób szczególny poprzez takie właśnie synowskie zawierzenie względem Bogarodzicy, które ma swój początek w testamencie Odkupiciela na Golgocie” (John Paul II, 1987). Maryja jako matka Jezusa i matka Kościoła stanowi wzór dla chrześcijańskich rodziców, szczególnie w wymiarze troski, bliskości i towarzyszenia.

Maryjność jest charakterystyczna dla pobożności latynoamerykańskiej, w której przez długi czas był zanurzony bp Robert Prevost jako administrator apostolski, a potem biskup Chiclayo (Jasianek, 2000). Można oczekiwać, że ten wymiar będzie obecny w nauczaniu Leona XIV na temat rodziny.

Dyskusja

Analiza przemówienia inauguracyjnego Leona XIV pozwala na sformułowanie wniosków dotyczących jego podejścia do teologii rodziny. Leon XIV kontynuuje główne linie nauczania swoich poprzedników, szczególnie papieża Franciszka, podkreślając znaczenie pokoju, dialogu i spotkania jako fundamentów relacji rodzinnych. Nowy papież umieszcza rodzinę w kontekście szerszej wspólnoty Kościoła, postrzeganego jako „Kościół synodalny” i „Kościół misyjny”, co może wskazywać na oczekiwanie większego zaangażowania rodzin w życie i misję Kościoła. Latynoamerykański epizod bpa Roberta Prevosta (Leona XIV) zapewne wpłynie na większe uwzględnienie maryjnego wymiaru duchowości rodzinnej w jego przyszłym nauczaniu. W przemówieniu widoczny jest wymiar społeczny rodziny. Rodzina jest postrzegana nie tylko jako przestrzeń prywatna, ale jako podmiot zaangażowany w budowaniu pokoju i sprawiedliwości w społeczeństwie (Marszałek & Drozd, 2021).

Przeprowadzone badanie pozwoliło odpowiedzieć na postawione pytanie badawcze dotyczące identyfikacji aspektów teologii rodziny w przemówieniu inauguracyjnym papieża Leona XIV. Cele szczegółowe zostały osiągnięte: rozpoznano

motywy, metafory i odniesienia związane z teologią rodziny, dokonano analizy porównawczej z nauczaniem poprzednich papieży oraz wskazano nowe akcenty teologiczne mogące charakteryzować pontyfikat Leona XIV. Wyniki analizy potwierdziły hipotezę badawczą, że przemówienie nowego papieża stanowi kontynuację dotychczasowego nauczania Magisterium, w szczególności papieża Franciszka, przy jednoczesnym wprowadzeniu elementów typowych dla latynoamerykańskiej perspektywy duszpasterskiej. Analiza wykazała, że Leon XIV podkreślił rolę pokoju, dialogu i synodalności jako fundamentów dla życia rodzinnego i wspólnoty Kościoła. Tym samym niniejsza praca wypełniła założone cele badawcze, dostarczając wstępnych odpowiedzi oraz wskazując kierunki dla dalszych badań nad rozwojem teologii rodziny w pontyfikacie Leona XIV.

Należy zaznaczyć, że niniejsza analiza opiera się na krótkim przemówieniu inauguracyjnym i jako taka ma charakter wstępny. Jest to największe ograniczenie tego badania. Pełniejszy obraz teologii rodziny Leona XIV będzie wyłaniał się z jego późniejszych dokumentów, homilii i przemówień. Niemniej jednak, już to pierwsze orędzie daje pewne wskazówki co do kierunków, w jakich może rozwijać się nauczanie nowego papieża w zakresie teologii rodziny.

Przedstawione wnioski stanowią podstawę do dalszego rozwijania badań nad teologią rodziny w nauczaniu papieża Leona XIV. Uwzględnienie szerszego materiału źródłowego oraz pogłębionej analizy porównawczej pozwoli lepiej ocenić ewentualne nowe kierunki i priorytety tego pontyfikatu. Szczególnie interesujące będzie śledzenie, w jaki sposób papież Leon XIV połączy swoje doświadczenia pastoralne z Peru i USA z tradycyjnym nauczaniem Kościoła, oraz jak wpłynie to na rozwój doktryny o rodzinie w perspektywie eklesjalnej i społecznej. Dodatkowo w kontekście rewolucji technologicznej życia rodzinnego związanej z AI, warto dokonać analizy stanowiska nowego papieża w tym zakresie (Bierzyński, 2024a, 2024b).

Bibliografia

- Andrychowski, K. (2019). Analiza wartości w orędziach inauguracyjnych Prezydentów RP. W: A. Budzyńska-Daca & E. Modrzejewska (Red.), *Retoryka i wartości* (s. 44-62). Uniwersytet Warszawski.
- Benedict XVI. (2008). *Orędzie na Światowy Dzień Pokoju z 1.01.2008*. https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/pl/messages/peace/documents/hf_ben-xvi_mes_20071208_xli-world-day-peace.html
- Benedict XVI. (2013). *Orędzie na Światowy Dzień Pokoju z 1.01.2013*. https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/pl/messages/peace/documents/hf_ben-xvi_mes_20121208_xlvi-world-day-peace.html
- Bierzyński, T. (2024a). Integracja sztucznej inteligencji w życiu rodzinnym: perspektywy wykorzystania technologii AI na rzecz rozwoju osobistego i zawodowego. *Szkoła – Zawód – Praca*, 28, 57-65. <https://doi.org/10.34767/SZP.2024.01.05>
- Bierzyński, T. (2024b). Media i AI jako katalizatory zmian społecznych w kontekście nauk o rodzinie. *Społeczeństwo-kultura-wartości. Studium społeczne*, 26, 12-22.
- Borowski, Ł. (2023). Interdyscyplinarny charakter teologii praktycznej małżeństwa i rodziny. *Teologia w teorii i praktyce*, IX, 7-18. <https://doi.org/10.15290/std.2023.09.01>

- Buchta, R. (2024). „Kościół domowy” – rodzina uczestnicząca w życiu wspólnoty parafii. Studium na podstawie badań w Archidiecezji Katowickiej. *Teologia i człowiek*, 66(2), 155-169. <https://doi.org/10.12775/TiCz.2024.015>
- Catechism of the Catholic Church. (n.d.). *Rodzina i społeczeństwo* (art. 2207). https://www.teologia.pl/m_k/kkk1c05.htm
- Francis. (2016). *Amoris Laetitia*. https://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20160319_amoris-laetitia.html
- Francis. (2022). *Orędzie na Światowy Dzień Pokoju z 1.01.2022*. <https://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/peace/documents/20211208-messaggio-55giornatamondiale-pace2022.html>
- Francis. (2024). *Ku Kościołowi synodalnemu – komunია, uczestnictwo, misja. Dokument końcowy z 26.10.2024*. <https://www.synod.va/en/news/final-document-of-the-xvi-assembly.html>
- Jasianek, J. (2000). Zarys ludowej mariologii latynoamerykańskiej. *Salvatoris Mater*, 2(2), 234-246.
- John Paul II. (1981). *Familiaris Consortio*. https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/pl/apost_exhortations/documents/hf_jp-ii_exh_19811122_familiaris-consortio.html
- John Paul II. (1987). *Redemptoris Mater*. https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/pl/encyclicals/documents/hf_jp-ii_enc_25031987_redemptoris-mater.html
- Kasperowicz, P. (2022). Duszpasterstwo osób znajdujących się w sytuacji nieregularnej według dyrektyw zawartych w adhortacji apostolskiej *Amoris Laetitia* papieża Franciszka. *Kościół i prawo*, 11(24), 133-148. <https://doi.org/10.18290/kip22112.8>
- Krippendorff, K. (2013). *Content Analysis. An Introduction to Its Methodology*. Sage.
- Leo XIII. (1891). *Rerum novarum*. https://www.vatican.va/content/leo-xiii/en/encyclicals/documents/hf_l-xiii_enc_15051891_rerum-novarum.html
- Leo XIV. (2025a). *Primo saluto del Santo Padre Leone XIV*. <https://www.vatican.va/content/leo-xiv/it/messages/urbi/documents/20250508-prima-benedizione-urbietorbi.html>
- Leo XIV. (2025b). *Pierwsze błogosławieństwo Urbi et Orbi Ojca Świętego Leona XIV*. <https://www.vatican.va/content/leo-xiv/pl/messages/urbi/documents/20250508-prima-benedizione-urbietorbi.html>
- Marszałek, R., & Drozd, S. (2021). Degradacja pojęcia godności i wolności człowieka w kontekście wartości życia. *Spółczeństwo – kultura – wartości. Studium społeczne*, 20-21, 55-73.
- Michałowski, D., & Otrócki, M. (2013). Hermeneutyka dyskursu według Paula Ricoeura. *Kwartalnik filozoficzny*, XLI(4), 131-152.
- Mierzwiński, B. (2001). Współczesna koncepcja teologii praktycznej małżeństwa i rodziny. *Teologia praktyczna*, 2, 89-103. <https://doi.org/10.14746/tp.2001.2.07>
- Młotek, A. (1995). Życie ludzkie – cenny dar Boży. W: A. Młotek & T. Reroń (Red.), *Życie dar nienaruszalny. Wokół encykliki Evangelium vitae* (s. 71-73). Papieski Fakultet Teologiczny.
- Proniewski, A. (2012). Promocja rodziny w nauczaniu Benedykta XVI. *Studia nad rodziną*, 16(1-2), 13-32.
- Rychlicki, C. (2015). Godność małżeństwa i rodziny w przesłaniu konstytucji *Gaudium et spes* Soboru Watykańskiego II. *Ius Matrimoniale*, 26(1), 23-38.
- Second Vatican Council. (1964). *Lumen gentium*. https://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19641121_lumen-gentium_lt.html
- Second Vatican Council. (1965). *Gaudium et spes*. https://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19651207_gaudium-et-spes_en.html
- Skreczko, A. (2009). Zadania rodziny jako kościoła domowego. *Rocznik Teologii Katolickiej*, VIII, 112-121.
- Szymański, Z. (2002). Normatywne i ostrzegawcze znaczenie encykliki „*Humanae Vitae*” w świecie współczesnym. *Studia nad Rodziną*, 6(2), 117-127.
- Trębski, K., & Młyński, J. (2020). Famiglia cristiana come „Chiesa domestica”: evoluzione storica e prospettive future. *Teologia i moralność*, 15(2), 27-45. <https://doi.org/10.14746/tim.2020.28.2.02>
- Waleszczuk, Z. (2015). Rodzina według św. Jana Pawła II. *Roczniki Teologiczne*, LXII(10), 161-173. <https://doi.org/10.18290/rt.2015.62.10-11>

doktor nauk o komunikacji społecznej i mediach. Kieruje Oddziałem Rzeszowskim Polskiego Towarzystwa Teologicznego, jest konsultantem PCEN, Wicedyrektorem Wydziału Katechetycznego, Wizytatorem Katechezy i Delegatem ds. Bierzmowania. Członek Polskiego Stowarzyszenia Familiologicznego i Stowarzyszenia Homiletów Polskich. Specjalizuje się w zastosowaniach AI w naukach o rodzinie i edukacji. E-mail: tbierzynski@pzipw.pl